

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Nyt fokus på hvidbrystet præstekrave

Hvidbrystet præstekrave er en af de truede danske ynglefugle, som DOF's Projekt Fokuseret Fugleforvaltning gør en særlig indsats for. Efter en lang periode med kraftig tilbagegang er den danske bestand nu tilsyneladende stabil, men det er på høje tid at finde ud af, hvad vi kan gøre for at hjælpe den sjældne strandfugl.

Danmark huser en lille bestand af hvidbrystet præstekrave, som kun findes på vadehavsøerne Rømø og Fanø. Tidligere var arten en ret almindelig ynglefugl på egnede sandstrande i hele Danmark, men siden artens tilbagegang i den sidste halvdel af 1900-tallet, er udbredelsen af hvidbrystet præstekrave nu begrænset til udelukkende at omfatte Vadehavet.

De små unger ligner uldtotter med lange ben. De løber hurtigt, men er meget sårbare i deres første levetid. Projekt Fokuseret Fugleforvaltning bidrager forhåbentlig til, at flere af disse charmerende unger fremover vil kunne ses på de danske strande. Foto: Thorkil Brandt.

De seneste 10 år har antallet af danske ynglefugle, med enkelte udsving, ligget ret stabilt på omkring 50-60 par. Den danske population er en del af den noget større nordvesteuropæiske bestand, som yngler langs kysterne i Frankrig, Belgien, Holland og Tyskland og overvintrer i den vestlige Middelhavsregion og langs Nordvestafrikas kyst.

Selvom den danske bestand ikke er gået mere tilbage i de senere år, så er den samlede bestand af hvidbrystet præstekrave i det internationale vadehav gået stærkt tilbage siden starten af 90'erne. Hovedårsagen hertil menes at være menneskets øgede rekreative udnyttelse af kysterne.

Man kunne fristes til at tro, at en ørkenpræstekrave gemte sig på dette billede - men det er nu altså en hvidbrystet præstekrave, som gemmer sig på den ørkenagtige strand på Rømø. Stranden er bred, men der er mange forstyrrelser, og små præstekraveunger lever livet farligt, når de færdes blandt biler, hunde og mennesker. Foto: Thorkil Brandt.

Kun de mest sårbare engfugle som engryle, brushane og dobbeltbekkasin er gået mere tilbage i vadehavsregionen end hvidbrystet præstekrave. Beskyttelsesforanstaltninger i Schleswig-Holstein de senere år ser dog ud til at kunne stoppe denne negative trend, om end disse sandsynligvis ikke kan overføres direkte til de danske yngleområder.

Når præstekraverne forstyrres

Den vigtigste forstyrrelsesfaktor er nok den indirekte påvirkning, som kan forekomme, når badegæster, hundeluffere eller andre færdes på stranden. Direkte ødelæggelse af reder ved nedtrampning kan dog også forekomme, ligesom nogle reder vil være udsat for naturlig prædation.

Hvidbrystet præstekrave, hun med unger. Vegetationen giver læ og en smule beskyttelse, men til gengæld er hvidbrystet præstekrave meget lettere at få øje på, når den opholder sig her. Foto: Thorkil Brandt.

Ved den indirekte påvirkning stresses fuglene ved de gentagne forstyrrelser og må ofte forlade reden, som til sidst opgives. I tilgift kommer forstyrrelse ved prædation og oversvømmelse. Sidstnævnte kan for eksempel forekomme, hvis et ynglepars første rede er blevet ødelagt eller opgivet på de indre, befærdede dele af stranden. Herefter kan fuglene vælge at flytte ud på de ydre dele af stranden, tæt på vandet, hvor færdslen er mere begrænset, men oversvømmelsesrisikoen til gengæld er langt højere.

*Hannen passer ofte på ungerne og lader dem krybe i sikkerhed under bugen. Her er en enkelt unge i færd med at gemme sig i hannens fjerdragt.
Foto: Thorkil Brandt.*

Artens ynglebiologi har en nomadisk karakter, og fuglene kan som beskrevet finde på at flytte sig til nye områder, hvis deres første yngleforsøg mislykkes. Af samme grund kan man ikke regne med, at fuglene yngler præcis de samme steder, som de gjorde året forinden. Denne særlige ynglebiologi og respons på forstyrrelser er sandsynligvis det, som gør, at arten til trods for forstyrrelser og tilbagegang endnu er i stand til at opretholde en lille, men dog stabil, bestand i det danske vadehav.

En stor del af skylden for tilbagegangen hos hvidbrystet præstekrave, som i Danmark fandt sted i sidste halvdel af 1900-tallet, må altså med al sandsynlighed tilskrives menneskelig aktivitet og færdsel på de danske kyster. Denne sammenhæng er ikke tidligere blevet direkte undersøgt i Danmark, og det er dette, som DOF's Projekt Fokuseret Fugleforvaltning oprindeligt satte sig for at belyse.

Artiklens forfatter, Jørn Dyhrberg Larsen, er biolog og ansat i DOF. Han er projektleder på Projekt Fokuseret Fugleforvaltning og ansvarlig for DOF's arbejde med hvidbrystet præstekrave. Foto: Isabel Dyhrberg Larsen.

Svær art at studere

Den særlige ynglebiologi, som sikkert er årsagen til, at hvidbrystet præstekrave endnu kan opretholde en stabil bestand i Danmark, gør desværre også en undersøgelse af menneskelige forstyrrelseseffekter særdeles vanskelig.

Målet var, ved hjælp af farvemærkning, at følge familieflokke gennem hele ynglesæsonen. Vi ville dermed kunne sammenligne ynglefugle fra stærkt forstyrrede områder af stranden med fugle fra relativt uforstyrrede områder gennem hele ynglesæsonen. Herigennem ville det være muligt at vurdere, om ynglesuccesen hos fugle, der yngler på forstyrrede strandarealer, er forringet i forhold til fugle på relativt uforstyrrede lokaliteter.

Her ses en ringmærket han af hvidbrystet præstekrave. Den hvide farvering bærer koden 5R, og denne han er ringmærket som dununge i Holland den 2. juni 2002. Fotografen har set 5R-hannen ved Havsand på Rømø i 2009, 2010 og 2011, men hannen har ikke været 'på plads' de seneste to ynglesæsoner. Foto: Thorkil Brandt.

Desværre har det vist sig at være praktisk umuligt inden for rammerne af projektet at udføre denne undersøgelse. Det ville kræve, at man på ret kort tid lokaliserede næsten hele ynglebestanden af hvidbrystet præstekrave, hvilket i sig selv er en tidskrævende opgave på det enorme areal, som vadehavsøernes strande udgør. Endvidere skal hver enkelt rede findes, før selve mærkningen af individerne kan gennemføres.

Undersøgelsen af forstyrrelsens effekt på hvidbrystet præstekrave er dog ikke afblæst, men kursen for projektet er lagt om. I stedet for farveringmærkning og individuel monitoring vil der blive satset på andre og mindre tidskrævende metoder, som skal tages i brug i næste ynglesæson.

Her ses et par af hvidbrystet præstekrave i færd med at sikre artens fremtid. Forskellene mellem de to køn fremgår tydeligt af billedet - især bemærkes de sorte ansigts- og halstegninger hos hannen (øverst). Foto: Thorkil Brandt.

Præcis hvilke metoder er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, men i løbet af efteråret afholdes en række møder med blandt andre Nationalpark Vadehavet, Naturstyrelsen, kommunerne og lokale ornitologer. Her vil den danske indsats for arten blive planlagt i flere detaljer.

På internationalt plan har de tyske samarbejdspartnere fra Michael Otto Institut (NABU) har inviteret til en workshop, hvor den fremtidige strategi for arbejdet omkring hvidbrystet præstekrave i Nordvesteuropa vil blive formet.

Artens beskyttelse har høj prioritet i hele vadehavsregionen.

 Dato:
14. 08. 2013

 Skrevet af:
Jørn Dyhrberg Larsen

 Fotos af:

Helge Sørensen
Isabel Dyhrberg Larsen
Thorkil Brandt

 Emner:
DOF'S PROJEKTER

 Tags:
HVIDBRYSTET PRÆSTEKRAVE, PROJEKT FOKUSERET FUGLEFORVALTNING, PRÆSTEKRAVER, SJÆLDNE YNGLEFUGLE, VADEFUGLE, VADEHAVET

Kilder

Læs mere om hvidbrystet præstekrave

Projekt Fokuseret Fugleforvaltning

Se DOF's video om hvidbrystet præstekrave